Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

НН Інститут культури і мистецтв

Кафедра образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ»

для студентів спеціальності 034 «Культурологія»
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»

Суми
СумДПУ імені А. С. Макаренка
2021

УДК 378.147.091.31-059.2:008(100)(072)
М54

Рецензенти:

Швидкий С. М. **–** доктор історичних наук, професор, професор кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін, проректор із науково-педагогічної роботи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Плахотнюк О. А. **–** кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри режисури та хореографії Львівського національного університету імені Івана Франка.

Методичні рекомендації до виконання курсової роботи з дисципліни «Історія світової культури» для студентів спеціальності 034 «Культурологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки»/ уклад. О. В. Коваленко, Л. І. Єпик; Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. – 32 с.

Методичні рекомендації призначено для надання допомоги студентам денної та заочної форми навчання при виконання курсової роботи з дисципліни «Історія світової культури» згідно з чинними стандартами вищої освіти. Видання містить рекомендації щодо мети і завдань, організації виконання, структури, обсягів і правил оформлення, перевірки та захисту курсової роботи та укладено згідно з Положенням про курсову роботу у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (ухвалено рішенням вченої ради університету, протокол №8 від 25 січня 2021 року) з урахуванням нормативно-правової бази щодо організації освітнього процесу в Університеті.

УДК 378.147.091.31-059.2:008(100)(072)

Рекомендовано до друку Вченою радою
Сумського державного педагогічного університету
імені А. С. Макаренка
(протокол № 10 від 29.03.2021 року)

© Коваленко О. В., Єпик Л. І., 2021
© СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021

ЗМІСТ

I. Загальні положення	4
II. Мета і завдання курсової роботи	9
III. Організація виконання курсової роботи	10
IV. Структура курсової роботи	12
V. Обсяг і правила оформлення курсової роботи	16
VI. Перевірка та захист курсової роботи	20
VII. Академічна доброчесність	25
Додатки	27

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Навчальна дисципліна «Історія світової культури» згідно до освітньо-професійної програми «Культурологія» та навчального плану відноситься до циклу обов'язкових навчальних дисциплін циклу професійної підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 034 «Культурологія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки».

«Історія світової культури» – дисципліна, спрямована на збагачення і розширення гуманітарної підготовки студентів, формування творчої активності майбутніх фахівців. Вона дає уявлення про етапи розвитку світової культури, забезпечує розуміння системного зв'язку всіх складових культури – мистецтва, етнографії, матеріальної культури, наукового знання, усіх форм духовних цінностей, формує світогляд майбутніх фахівців культурологічного профілю. Пізнання сутності та процесу розвитку культури має бути орієнтоване на формування таких якостей людини, як різнобічна освіченість, висока свідомість, моральність, вміння знаходити порозуміння з представниками різноманітних культур. Значення курсу полягає передусім у тому, що він формує науковий світогляд студентів, загальноосвітній, фаховий і культурний рівень майбутнього спеціаліста.

Основними ***формами*** вивчення дисципліни «Історія світової культури» є лекції, практичні (семінарські) заняття, самостійна робота студентів та виконання курсової роботи з даної дисципліни.

Завдання курсової роботи полягає у формуванні, розвитку та удосконаленні загальних та спеціальних (фахових) компетентностей (згідно з ОПП «Культурологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 034 Культурологія галузі знань 03 Гуманітарні науки), серед яких:

а) загальні компетентності (ЗК):

- зання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 2);

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 3);

- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК 4);

- цінування та повага різноманітності та мультикультурності (ЗК 6);

- здатність працювати автономно (ЗК 7);

- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК 9);

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК 12);

б) спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію (СК 1);

- здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів (СК 3);

- здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо) (СК 4);

- здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства (СК 5);

- здатність аналізувати культурну політику в інституціях різних рівнів (СК 6);

- здатність створювати аналітичні звіти, розробляти рекомендації та генерувати проекти (культурно-мистецькі, художні та дозвіллєві) щодо об'єктів професійної діяльності, використовуючи актуальну нормативну основу (СК 8);

- здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об’єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів (СК 9);

- здатність популяризувати знання про культуру та поширювати інформацію культурологічного змісту використовуючи сучасні інформаційні, комунікативні засоби та візуальні технології (СК 10);

- здатність реалізації культурних проектів на основі виявлення законів та принципів художньої творчості. Здатність здійснювати професійні функції в галузі зв'язків із громадськістю в державних, громадських, комерційних структурах, засобах масової інформації, в соціальній сфері, сфері політики, економіки, науки, культури, спорту (СК 13);

- здатність ефективно використовувати надбанні знання світової культурно-мистецької практики у процесі здійснення прикладної культурологічної діяльності. Володіння знаннями і навичками роботи у прес-центрах, прес-службах, відділах друку, ЗМІ, відділах по зв'язкам із громадськістю, центрах громадських зв'язків, відділах реклами, комунікаційних агенціях (СК 14).

Після виконання та захисту курсової роботи з дисципліни «Історія світової культури» студент повинен показати такі ***програмні результати навчання (ПРН)***:

- мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію (ПРН 1);

- аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру (ПРН 2);

- створювати логічно і структурно організовані тексти з питань культурології, відповідно до спеціалізації (ПРН 3);

- знати та розуміти теоретичні підходи до визначення культури, її проявів та форм існування (ПРН 4);

- збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів (ПРН 5);

- виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики, визначати ступінь їх актуальності із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій (ПРН 6);

- розуміти чинники культурної динаміки, принципи періодизації культурних процесів, їх специфічні риси та характеристики (ПРН 7);

- інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури та визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту (ПРН 8);

- обґрунтовувати, розробляти та реалізовувати культурні події та проекти з дотриманням законодавства та у відповідності до визначених мети та завдань (ПРН 12);

- презентувати знання про культуру відповідно до спеціалізації представників різних професійних груп та здобувачів освіти (ПРН 13);

- вільно спілкуватися з професійних питань усно та письмово державною та іноземними мовами з урахуванням мети спілкування та соціокультурних особливостей його контексту. (ПРН 15);

- знати та розуміти основні принципи наукової, дослідницької та прикладної діяльності, які базуються на глибокому вивченні взаємозв'язків культурології, психології, історії культури, зв'язків з громадськістю спираючись на економічні та технологічні можливості (ПРН 17).

Дані методичні рекомендації розроблені згідно з ***Положенням*** про курсову роботу у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (ухвалено рішенням вченої ради університету, протокол №8 від 25 січня 2021 року) з урахуванням нормативно-правової бази щодо організації освітнього процесу в Університеті.

Курсова робота – самостійний вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти, який виконується в межах навчальної дисципліни, або після закінчення вивчення певної навчальної дисципліни або групи дисциплін. Написання та захист курсової роботи передбачено навчальним планом освітньо-професійної програми і є обов'язковим.

Курсова робота виконується з навчальної дисципліни циклу професійної підготовки, має навчально-дослідницький характер. З урахуванням специфіки навчальної дисципліни «Історія світової культури» та завдань підготовки фахівця,

курсова робота повинна мати не тільки теоретичну, а й практичну (експериментальну) складову.

Курсова робота виконується з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, одержаних здобувачами за час навчання, та їх застосування для комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Курсова робота повинна засвідчити вміння здобувача здійснювати пошук та аналіз джерел інформації, самостійно систематизувати теоретичні знання, робити обґрунтовані висновки, викладати текстовий матеріал у стислій формі грамотно та логічно, виступати із презентацією результатів роботи, апробувати, висвітлювати та захищати отримані результати дослідження.

Тематика курсових робіт із зазначеної дисципліни щорічно визначається та затверджується кафедрою й оголошується здобувачам освіти на початку навчального року науковими керівниками. Вона повинна відображати актуальні питання відповідної галузі, містити елементи науковості та дослідництва, передбачати практичну значимість, сприяти набуттю здобувачем навичок самостійної творчої діяльності.

Здобувачі можуть обрати власну тему дослідження або подати власні пропозиції щодо уточнення тематики курсових робіт на розгляд відповідної кафедри. Запропоновані здобувачами теми погоджуються керівником і затверджуються рішенням кафедри.

Текст курсової роботи викладається державною мовою або мовою, що вивчається відповідно до спеціальності, індивідуально кожним студентом.

У курсовій роботі необхідно стисло, логічно, точно, послідовно й аргументовано викладати зміст та отримані результати досліджень, обов’язково посилатися на праці авторів і джерела, з яких запозичено матеріали або окремі результати. За достовірність відомостей, фактичного матеріалу, висновків безпосередню відповідальність несе студент-автор курсової роботи.

Контроль за написанням курсової роботи здійснює науковий керівник, який у межах виділених навчальних годин систематично консультує здобувача, перевіряє роботу,

допомагає у підготовці до захисту, контролює хід виконання курсової роботи відповідно до встановлених термінів.

Облік курсових робіт веде лаборант кафедри у відповідному журналі.

Курсова робота може виконуватися як окрема самостійна робота, або бути складовою кваліфікаційної роботи. У такому разі її тема може бути тісно пов'язана з визначеною проблематикою кваліфікаційної роботи.

Після захисту курсові роботи передаються на кафедру, де зберігаються 3 роки. Реєстр курсових робіт веде лаборант кафедри у відповідному журналі.

II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Метою курсової роботи з дисципліни є:

- закріплення, поглиблення й узагальнення знань, одержаних здобувачами за час навчання та їх застосування для комплексного вирішення конкретних завдань з курсу «Історія світової культури»;
- поглиблення, узагальнення та закріплення фахових знань здобувачів з актуальних проблем гуманітарних наук;
- подальший розвиток умінь підбору й опрацювання довідкової, навчальної та наукової літератури за темою курсової роботи;
- стимулювання здобувачів до самостійного наукового пошуку;
- надання можливості здобувачу навчитися самостійно працювати з різними інформаційними джерелами, аналізувати матеріали періодичних видань;
- творче розв'язання фахового завдання з дисципліни «Історія світової культури».

Завданнями курсової роботи є:

- вироблення первинних навичок проведення наукових досліджень;
- самостійного виявлення та осмислення проблеми;
- збирання, аналіз та систематизація літературних джерел, нормативно-правових актів;
- узагальнення отриманих теоретичних знань;

- формулювання висновків, пропозицій і рекомендацій;

- закріплення, систематизація та поглиблення набутих знань;

- розвиток умінь знаходити невирішені проблеми обраної теми дослідження;

- засвоєння реферативних форм наукової діяльності;

- розвиток навичок практичного застосування теоретичних знань;

- формування способів відбору, групування та узагальнення інформації;

- формування умінь самостійно проводити наукове дослідження, аналізувати і узагальнювати отримані теоретичні та практичні результати;

- ознайомлення з методами та методикою проведення наукового дослідження;

- формування навичок виконання емпіричної науково-дослідницької діяльності;

- набуття досвіду проведення наукового дослідження та обробки його результатів.

Курсова робота підводить підсумки результативності вивчення дисципліни «Історія світової культури».

Курсова робота виконується як самостійна розробка актуального питання (теми) фахової сфери та водночас є також науково-практичним дослідженням, що характеризує рівень теоретичної підготовки та практичних навичок здобувача, його наукову ерудицію та глибину професійних знань і вмінь, отриманих за весь період навчання.

III. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Тематика курсових робіт, що виконується в межах навчальної дисципліни «Історія світової культури», повинна відповідати робочій програмі цієї дисципліни. Тематика курсової роботи повинна бути пов’язаною з актуальними напрямами галузі знань 03 «Гуманітарні науки», мати професійну спрямованість. Кафедрою подається рекомендований перелік тем курсових робіт, однак, здобувачі можуть обрати власну тему дослідження (додаток А) або подати

власні пропозиції щодо уточнення тематики курсових робіт на розгляд відповідної кафедри.

Закріплення тем курсових робіт за здобувачами, визначення наукових керівників та термінів захисту затверджується протоколом засідання кафедри. Захист курсових робіт має відбутися до початку підсумкової атестації.

У разі потреби можна змінювати тему курсової роботи з дозволу завідувача кафедри за письмовою заявою здобувача та після погодження з науковим керівником, проте не пізніше, ніж за місяць до закінчення терміну виконання курсової роботи. Змінена тема курсової роботи заноситься до журналу реєстрації курсових робіт.

Протягом місяця від дати отримання теми здобувач повинен подати науковому керівнику розгорнутий план курсової роботи, а також огляд опрацьованої літератури.

Завершена курсова робота подається на кафедру не пізніше, ніж за три дні до захисту. У випадку порушення термінів і порядку подання курсової роботи здобувач не допускається до захисту.

За умов відсутності здобувача під час захисту з поважних причин завідувач кафедри може перенести дату захисту курсової роботи.

Виконання курсової роботи складається з наступних ***етапів:***

- вибір теми, ознайомлення з проблематикою теми, обґрунтування її актуальності;
- закріплення теми курсової роботи, визначення термінів подання роботи та захисту;
- складання графіку виконання курсової роботи як обов’язкової форми контролю за виконанням курсової роботи;
- опрацювання, систематизація, узагальнення наукових джерел та систематичних даних;
- проведення теоретичного та експериментального дослідження;
- викладення змісту роботи за планом;
- формулювання висновків, пропозицій, рекомендацій;
- подання роботи науковому керівникові для перевірки;

- у разі потреби, доопрацювання роботи з урахуванням зауважень наукового керівника;
- підготовка ілюстративного матеріалу (презентації);
- подання курсової роботи до захисту (див. п. VI);
- захист курсової роботи.

IV. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота має характер завершеного наукового дослідження за змістом, логічністю викладу теми, структурою та оформленням відповідно до вимог.

Курсова робота має таку ***структуру:***
- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основна частина: розділи, підрозділи;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідністю).

Титульний аркуш курсової роботи повинен містити повну назву Університету, навчально-наукового інституту/факультету, кафедри, де виконана робота; прізвище, ім'я, по батькові автора; назву роботи; шифр і найменування спеціальності; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по-батькові наукового керівника, оцінку курсової роботи за національною шкалою, кількість балів та оцінку ECTS, місто і рік (додаток Б).

У **ЗМІСТІ** послідовно вказуються назви розділів і підрозділів курсової роботи із зазначенням сторінок. Формулювання назв має бути лаконічним та відповідати змісту розділів/підрозділів. Приклад оформлення змісту курсової роботи наведено в додатку В.

У **ВСТУПІ** обґрунтовується актуальність теми дослідження; вказується ступінь її досліджуваності, визначається науковий апарат дослідження: об'єкт, предмет, мета, завдання та методи дослідження та методика, його структура.

Текстуальний обсяг «Вступу» звичайно не перевищує 2-3 сторінок загального обсягу основної (змістовної) частини роботи. При викладі тексту «Вступу» прагнуть до лаконічності, обираючи тезовий стиль і постановочну форму.

Вступ повинен містити таку інформацію. ***Актуальність теми***, в якій стисло викладається сучасний стан проблеми, що розглядається, необхідність подальших досліджень та її роль в сучасній культурології. Правильно сформулювати актуальність обраної теми означає: показати здобувачем уміння відділяти головне від другорядного, з'ясовувати відомі факти і ті, що поки невідомі про предмет дослідження. Від доказу актуальності обраної теми доцільно перейти до визначення **ступеню її досліджуваності**. В цій частині вступу стисло вказуються прізвища та ініціали авторів (в алфавітному порядку), що внесли найбільш відчутний вклад у розв'язання обраної проблеми, з посиланнями у квадратних дужках на номери джерел за переліком використаної літератури. Посилання на літературні джерела повинні бути обов'язково.

Від доказу актуальності та визначення ступеню досліджуваності обраної теми доцільно перейти до формулювання мети роботи. ***Мета*** **–** це уявний, ідеальний образ, що перевищує результати діяльності, кінцевий підсумок роботи. Мета роботи повинна полягати у вирішенні проблемної ситуації шляхом її аналізу і знаходженні нових закономірностей між культурологічними явищами. Правильне означення мети – процес не менш важливий, ніж формулювання висновків. Не рекомендується формулювати мету як «дослідження...», «вивчення...» тощо, оскільки ці слова вказують на засоби досягнення мети, а не на саму мету.

Виходячи з мети дослідження, визначаються його ***об'єкт, предмет та завдання. Об'єкт дослідження*** – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення. ***Предмет дослідження*** – вузька частина об'єкта дослідження, проблемне коло питань, що досліджуються в роботі. Об'єкт і предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне і часткове. ***В об'єкті*** виділяється та його частина, що є предметом дослідження. Саме на нього повинна бути спрямована основна увага здобувача, оскільки предмет

дослідження визначає тему роботи, винесену на титульну сторінку, її назву.

Виходячи з мети дослідження, його об'єкту та предмету визначаються ***завдання.*** Це, зазвичай, робиться у формі перерахування (проаналізувати..., розробити..., узагальнити..., виявити..., довести..., впровадити..., показати..., розробити..., знайти..., визначити..., описати..., встановити..., з'ясувати..., дати рекомендації..., встановити взаємозв'язок... тощо). Завдання повинні відповідати розділам роботи. Як правило, застосовується класична тричленна форма представлення завдань дослідження. Наприклад, розглянути предмет дослідження і визначити проблеми удосконалення діяльності об'єкта дослідження; обґрунтувати шляхи розв'язання цих проблем; розробити пропозиції щодо удосконалення діяльності об'єкта дослідження.

Методи дослідження. Подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відриваючи від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Структура роботи. Здобувач повинен вказати на те, що курсова робота складається зі вступу, … розділів, … підрозділів, висновків, списку використаних джерел з … найменувань. Роботу викладено на … сторінках друкованого тексту, що містить … таблиць, … рисунків. Основна частина являє собою змістовне розкриття питань, які становлять предмет дослідження.

У **ОСНОВНІЙ ЧАСТИНІ** висвітлюються результати теоретичного пошуку та експериментальної роботи відповідно до специфіки спеціальності навчання та навчальної дисципліни, з якої виконується курсова робота. Кожен розділ завершується лаконічним висновком, що логічно узагальнює викладене. Основна частина роботи повинна складатися з ***теоретичного, практично-аналітичного розділів*** та ***розділу з власними пропозиціями та розробками*** по обраній тематиці роботи.

У **ВИСНОВКАХ** стисло викладаються результати вирішення завдань дослідження. Зазначаються основні наукові

та практичні результати проведеного дослідження, пропозиції і рекомендації з їх стислим обґрунтуванням, визначаються можливості практичного використання результатів дослідження, а також зазначаються проблеми, що залишилися невирішеними і потребують подальшого дослідження.

Висновки повинні логічно випливати зі змісту викладеного матеріалу, бути самостійними й конструктивними. Основне призначення висновків – резюмувати зміст (підбити підсумок) роботи, вигідно підкреслити її переваги. У висновках роботи викладаються положення, що характеризують ступінь розкриття теми, визначається рівень досягання мети і вирішення завдань роботи. Висновки носять форму синтезу отриманих в роботі результатів за матеріалами, викладеними у розділах. Цей синтез являє собою послідовне, логічне та структуроване викладення отриманих результатів дослідження здобувача, їх співвідношення з метою роботи і конкретними завданнями, поставленими та сформульованими у вступі. Саме у висновку найбільш яскраво виявляється спроможність (або неспроможність) здобувача ясно мислити та викладати матеріал. У цій частині роботи міститься так зване «вихідне знання» стосовно до вхідного. Саме воно виноситься на обговорення і впливає на оцінку при захисті роботи. Таке вихідне знання не повинно підмінятися механічним складанням висновків у кінці підрозділів, а повинно містити логічне викладення головних підсумкових результатів усієї роботи. Рекомендований обсяг матеріалу у висновках – 2-3 сторінки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ складається лише з тих першоджерел, на які у тексті курсової роботи робилися посилання. При цьому слід дотримуватися вимог стосовно назви джерел та послідовності їх розміщення у списку:

- у порядку появи посилань у тексті (найзручніший для користування і рекомендований під час написання курсової роботи);
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Список джерел (бібліографічний апарат) у курсовій роботі – це ключ до джерел, якими користувався автор при її написанні. Він свідчить про ступінь обізнаності здобувача з

наявною літературою з теми роботи. Такий список є складовою частиною курсової роботи, відображає самостійну творчу роботу її автора, дозволяє оцінити ступінь фундаментальності проведеного дослідження. Загальний перелік літератури повинен налічувати не менше ніж 25-30 джерел.

У **ДОДАТКИ** вносяться таблиці, схеми, карти, малюнки, фотографії, зразки планів-конспектів уроків, дидактичного матеріалу, робіт учнів, анкети, тести тощо. Вони розміщуються на окремих аркушах в кінці роботи після списку використаних джерел. Кожен з них повинен мати тематичну назву і нумерацію.

V. ОБСЯГ І ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота ***оформлюється*** у вигляді рукопису в друкованому Кожна сторінка повинна мати однакові ***поля:*** розмір лівого поля – 30 мм, правого – 10 мм, верхнього та нижнього – по 20 мм, рамки для сторінок не використовуються.

Обсяг основного тексту курсової роботи становить ***25-35 сторінок***. ***Набір тексту повинен задовольняти таким вимогам***: шрифт Times New Roman, кегль 14, через 1,5 комп'ютерного інтервалу. Формат тексту: вирівнювання по ширині, без переносів, абзац – відступ 1,25 мм, щільність тексту – 100%.

Заголовки структурних частин курсової роботи: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» – друкують великими літерами, напівжирним, з вирівнюванням по центру. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої), напівжирним, з абзацу. Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Основний текст оформляється без використання оригінальних стилів, бажано уникати підтекстових зносок; він має бути ретельно вичитаний, не містити прихованого тексту та тексту, розміченого кольорами. По тексту використовуються однакові лапки, а саме: «» та апостроф: '.

Першою сторінкою курсової роботи є ***титульна,*** яка включається до ***загальної нумерації сторінок*** роботи. На титульній сторінці номер не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки.

До основного обсягу курсової роботи ***не входять*** додатки, список використаних джерел, таблиці, картосхеми та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Однак, усі сторінки зазначених структурних частин та елементів курсової роботи підлягають суцільній нумерації.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знаку №.

Такі структурні частини курсової роботи, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел, додатки не мають порядкового номера. ***Номер розділу*** ставлять після слова «РОЗДІЛ». Після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Назву розділу друкують великими літерами з вирівнюванням по центру.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. У кінці номера підрозділу теж ставиться крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім**,** у тому ж рядку**,** наводять заголовок підрозділу. За необхідності, у межах підрозділу можуть бути виокремлені пункти. Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера теж ставиться крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім**,** у тому ж рядку**,** наводять заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка. Номери та назви підрозділів і та пунктів друкують з абзацу з вирівнюванням по ширині.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти, діаграми, рисунки) ***і таблиці*** необхідно подавати в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної

нумерації сторінок. Ілюстрації (за винятком ілюстрацій, поданих у додатках) позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу з абзацу з вирівнюванням по ширині.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера.

Формули, рівняння в курсовій роботі (якщо на них є посилання в тексті) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

При написанні курсової роботи здобувач повинен посилатися ***на джерела***, матеріали або окремі результати з яких наводяться в курсовій роботі, або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, задачі, питання, вивченню яких присвячена курсова робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з’ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке є посилання в курсовій роботі.

Посилатися на джерела, включені до бібліографії за текстом, треба після згадування про них у квадратних дужках вказують номер, під яким вони зазначені в переліку, наприклад, [13] або [15, с. 9]. Якщо ж посилаються на кілька джерел, між ними ставиться крапка з комою, наприклад, [6; 12]. При посиланні на розділи, підрозділи, пункти, підпункти, ілюстрації, таблиці, формули, рівняння, додатки зазначають їх номери (зокрема: «у розділі 2», «відповідно до 2.3.4», «рис. 1.3.», «за формулою (3.1)», «у рівнянні (1.12)», «у додатку Б», «у табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації потрібно вказувати скорочено слово «дивись» (див.).

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід ***наводити цитати***. Науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором. ***Загальні вимоги до цитування такі***:

а) текст цитати починається та закінчується лапками й наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні опускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед пропущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

д) якщо необхідно виявити ставлення автора до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;

Список використаних джерел містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Здобувач повинен дотримуватися вимоги щодо використання наукових джерел (APA чи ДСТУ або інше за вибором кафедри). Використовувати слід останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли наявний у них матеріал, не включений до останнього видання. Дозволяється використання наукових джерел, опублікованих за останні 5-10 років.

Додатки оформлюють як продовження курсової роботи, розміщують після списку використаних джерел у порядку посилань на них у тексті роботи. Кожний додаток починається з нової сторінки. Він повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток ___» і велика літера, що позначає додаток, наприклад, додаток А. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, ***за винятком літер*** Ґ, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, пронумеровані у межах кожного додатка: перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, А.2 – другий розділ додатка А; В.3.1 – підрозділ 3.1 додатка В. Ілюстрації, таблиці і формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д. 1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Д); формула (А.1) – перша формула додатка А.

VI. ПЕРЕВІРКА ТА ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота подається на кафедру в ***терміни***, передбачені графіком навчального процесу, але ***не пізніше 3 днів до захисту***. До курсової роботи додається звіт перевірки на ознаки плагіату, з використанням програм, які можна використовувати в Україні (додаток Г).

Здобувач освіти допускається до захисту курсової роботи при наявності в ній не менше ***51% унікального тексту***.

Захист курсової роботи проводиться публічно до початку заліково-екзаменаційної сесії згідно з розкладом. Процедура захисту передбачає стислий виклад здобувачем головних завдань дослідження, отриманих результатів, висновків та відповідей на запитання.

Оцінка якості виконання і захисту здобувачем освіти курсової роботи, що виконується як окремий вид самостійної навчальної діяльності відбувається за 100-бальною шкалою. Критерії оцінювання курсової роботи розробляються провідними викладачами та затверджуються на засіданні

кафедри. ***Об'єктами оцінювання*** є три складові: зміст, оформлення та захист курсової роботи.

Критерії оцінювання змісту курсової роботи:

- якість обґрунтування теми (опрацювання навчально-наукової проблеми, її зв'язок з практикою, сучасними інноваційними процесами в галузі);
- науково-теоретичний рівень змісту: творчий підхід до аналізу явищ і процесів, уміння самостійно працювати з інформаційними джерелами, аналізувати концепції й використовувати теоретичні положення стосовно теми дослідження, узагальнювати окремі факти і процеси, робити висновки;
- науково-прикладний (практичний) рівень змісту: уміння виокремлювати практичні елементи наукової проблеми й формулювати припущення, які можна перевірити експериментально; уміння здійснювати обробку одержаних результатів; наявність і практична цінність додатків; практичне застосування результатів роботи;
- ступінь розкриття теоретичних аспектів проблеми, обраної для дослідження;
- логічний взаємозв'язок теоретичного матеріалу;
- наочність та якість ілюстративного матеріалу;
- дослідження вітчизняних та зарубіжних інформаційних джерел (літератури);
- рівень обґрунтування запропонованих рішень;
- ступінь самостійності проведеного дослідження;
- відповідність побудови структури роботи поставленим цілям і завданням;
- використання методів дослідження, їх різноманітність та логіка застосування;
- систематичність роботи здобувача, дотримання графіку та проходження проміжної атестації (облік результатів проміжної атестації – оцінка «атестовано» або «не атестовано» – ведеться у окремій відомості проміжного контролю, яка зберігається на кафедрі у паперовому вигляді).

Критерії оцінювання оформлення курсової роботи:

- відповідність обсягу та оформлення роботи встановленим вимогам;

- наявність у додатках до роботи самостійно розроблених матеріалів (фрагментів уроків, анкет, журналів спостережень та ін.);

- посилання на використані джерела і нормативні документи.

Критерії оцінювання захисту курсової роботи:

- вміння чітко, зрозуміло та стисло викладати основні положення проведеного дослідження;

- повнота, глибина, обґрунтованість відповідей на питання членів комісії за змістом роботи;

- ґрунтовність висновків та рекомендацій щодо практичного використання результатів дослідження.

Курсова робота, виконана відповідно до встановлених цими Методичними рекомендаціями вимог і своєчасно подана на кафедру для реєстрації та перевірки науковим керівником, оцінюється максимально в 100 балів: 0-50 балів виставляється за виконання роботи, 0-50 балів – за захист курсової роботи.

Сума балів, яка виставляється, включає в себе бали за належне виконання кожного елемента курсової роботи:

Розділ	**Критерії оцінювання**	**Бали**
Вступ	Розкриття актуальності теми, визначення мети, об’єкта та предмета дослідження. Формулювання проблемних питань, які будуть досліджуватись у роботі.	**2**
Основна частина	Висвітлення теоретичних засад дослідження – 0-5 балів. Проведення аналітично-дослідницької роботи – 0-15 балів. Обґрунтування власних пропозиціями та надання самостійних розробок по обраній тематиці роботи – 0-20 балів.	**40**
Висновки	Чітке й лаконічне відображення наукових та практичних результатів, одержаних під час виконання роботи	**3**

Продовження таблиці

Оформлення роботи	Дотримання загальних вимог до написання курсової роботи (шрифт, інтервал, поля тощо), дотримання вимог до нумерації сторінок, розділів, підрозділів – 1 бал. Дотримання вимог до оформлення ілюстрацій, таблиць, формул, додатків – 1 бал. Наявність посилань у тексті на формули, таблиці, рисунки, літературні джерела, додатки та дотримання вимог до їх оформлення – 1 бал. Відсутність у роботі орфографічних, граматичних та синтаксичних помилок, дотримання норм літературної мови – 1 бал. Використання сучасних вітчизняних та іноземних джерел інформації та оформлення списку використаних джерел відповідно до встановлених вимог – 1 бал.	**5**
РАЗОМ за виконання курсової роботи:		**50**
Захист роботи	Презентація роботи	**30**
	Відповіді на питання членів комісії	**10**
	Уміння відстоювати свою точку зору та вільна орієнтація в курсовій роботі для підтвердження своєї правоти	**10**
РАЗОМ за захист курсової роботи:		**50**
РАЗОМ за виконання та захист курсової роботи:		**100**

Шкала оцінювання виконаної та захищеної здобувачем курсової роботи:

Оцінка в балах	**Оцінка ECTS**	**Оцінка за національною шкалою**
		Диференційований залік
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії, за якими оцінюється виконання та захист курсової роботи:

Відмінно (90 – 100 балів). Курсова робота є бездоганною в усіх відношеннях, містить елементи новизни, має практичне значення, доповідь логічна і стисла, проголошена вільно, зі знанням справи, рецензія позитивна, відповіді на запитання членів комісії правильні і стислі.

Добре (71 – 89 балів). Тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру.

Задовільно (51 – 70 балів). Тема роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру. Є зауваження щодо оформлення курсової роботи.

Незадовільно (до 50 балів). Нечітко сформульована мета роботи та завдання дослідження. Розділи погано пов'язані між собою. Відсутній критичний огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних літературних джерел. Аналіз виконаний поверхнево або взагалі відсутній. Заходи, що пропонуються, не випливають з аналізу, носять декларативний характер. Оформлення роботи не відповідає вимогам, наведених у рекомендаціях. Відсутні матеріали презентації. Відповіді на запитання, поставлені на захисті, неточні або неповні.

Оцінка за курсову роботу, що виконується як окремий вид самостійної навчальної діяльності вноситься до відомості обліку успішності, індивідуального навчального плану здобувача та залікової книжки. У випадку незадовільної оцінки курсової роботи оцінка виставляється у відомість обліку успішності, а робота повертається здобувачу. Повторний захист курсової роботи здійснюється під час ліквідації академічної заборгованості.

Здобувач не допускається до захисту курсової роботи у випадках:

1. Порушення термінів подачі робіт на кафедру без поважних причин, про що робиться відмітка в журналі обліку курсових робіт.

2. Грубих порушень академічної доброчесності – керівник курсової роботи повідомляє про такий факт завідувача кафедри, після чого приймається спільне рішення про допуск курсової роботи до захисту.

В обох випадках вважається, що здобувач має академічну заборгованість з курсової роботи. Йому виставляється незадовільна оцінка й рішенням кафедри пропонується доопрацювання даної теми, яку здобувач повинен доопрацювати та захистити у встановлений в Університеті термін ліквідації академічної заборгованості. В інших випадках (хвороба, відрядження тощо) здобувач має право на продовження термінів семестрового контролю.

VII. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

У процесі підготовки курсової роботи особлива увага звертається на недопущення порушення здобувачами ***правил академічної доброчесності***. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне та добросовісне виконання курсової роботи, відповідальне ставлення до своїх обов'язків;
- надання достовірної інформації про результати власної діяльності при написанні курсової роботи, використані методики досліджень і джерела інформації;
- повага до честі та гідності інших осіб;
- посилання на джерела інформації у разі запозичення ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- використання у дослідницькій діяльності лише перевірених та достовірних джерел інформації, грамотне посилатися на них;
- у разі виникнення труднощів під час написання курсової роботи звернення до інших за допомогою, яка є у межах прийнятного, (щодо редагування тексту, обговорення власних ідей тощо).

До порушень академічної не доброчесності належать:

- ***Плагіат*** передбачає наявність прямих запозичень без відповідних посилань з усіх друкованих та електронних джерел, захищених раніше курсових та випускних кваліфікаційних робіт, кандидатських і докторських дисертацій.

- ***Фальсифікація*** передбачає підробку або зміну вихідних даних з метою доведення правильності висновку (гіпотези тощо), а також умисне використання неправдивих даних як основу для аналізу.

- ***Помилковим*** вважається ***цитування***, яке має посилання на джерело, яке такої інформації не містить.

За порушення норм академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнутими до таких ***форм відповідальності*** як:

- попередження;
- повторне проходження оцінювання курсової роботи;
- зниження оцінки за курсову роботу;
- недопущення до захисту курсової роботи.

ДОДАТКИ

Додаток А

РЕКОМЕНДОВАНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ»

1. Принципи класифікації культурної еволюції та її основні етапи.
2. Культура збирання і полювання.
3. Неолітична революція й культура раннього землеробства.
4. Культура Месопотамії та Стародавнього Єгипту.
5. Культура Греції періоду еллінізму.
6. Релігійні уявлення кельтів: соціокультурна зумовленість та ціннісно-символічний зміст.
7. Культура епохи Римської імперії та виникнення християнства.
8. Візантія в історії світової культури.
9. Культова архітектура ісламу: специфіка художньої образності.
10. Культуротворчий потенціал індуїстської міфології.
11. Буддизм і культурно-психологічні традиції народів Сходу
12. Характерні риси культури Європи раннього середньовіччя.
13. Повсякденна культура середньовічного європейського соціуму.
14. Лицарська культура середньовічної Західної Європи.
14. Становлення та розвиток культури Відродження.
15. Ренесансний гуманізм: на шляху до поняття особистості.
16. Ренесансний титанізм: діалектика творчого і деструктивного в діяльності провідних персоналій.
17. Класична країна Відродження – Італія: гегемонія Італії в духовному житті Європи XIV–XV ст.
18. Живопис доби Відродження та його місце в ієрархії мистецтв.

19. Реформація та становлення культури нового часу.

20. Біблія як ідейне джерело Реформації.

21. Витоки та основні засади Просвітництва.

22. Раціоцентризм як принцип культури Нового часу.

23. Західноєвропейська культура XIX століття.

24. Розвиток художньої культури Європи XIX століття: від романтизму до реалізму.

25. Інтеграційні процеси в європейській культурі другої половини XIX століття.

Додаток Б

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУША КУРСОВОЇ РОБОТИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А. С. МАКАРЕНКА
Навчально-науковий інститут культури і мистецтв
Кафедра образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології

Курсова робота з дисципліни «Історія світової культури»
на тему:
РОЗВИТОК ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ ЄВРОПИ XIX СТОЛІТТЯ: ВІД РОМАНТИЗМУ ДО РЕАЛІЗМУ

Здобувача освіти ____ курсу
НН ІКМ, _____ група

_____
(прізвище, ім'я, по-батькові)

науковий керівник
_____
_____
(вчений ступінь, звання, прізвище і ініціали)

Національна шкала_____
Кількість балів_____
Оцінка ECTS_____

Суми – 20__

Додаток В

ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

ЗМІСТ

ВСТУП…….

РОЗДІЛ 1. НАЗВА РОЗДІЛУ…….

1.1. Назва підрозділу……..……...

1.2. Назва підрозділу……..……...

РОЗДІЛ 2. НАЗВА РОЗДІЛУ…….

2.1. Назва підрозділу……..……...

2.2. Назва підрозділу……..……...

РОЗДІЛ 3. НАЗВА РОЗДІЛУ…….

ВИСНОВКИ…….

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ……...

ДОДАТКИ……

Додаток Г

АКТ
перевірки на унікальність тексту курсової роботи здобувача вищої освіти:

_____
(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)
керівником курсової роботи:

_____
(прізвище, ім'я, по батькові керівника)

Відповідно до даних програми:_____
_____
(назва програми перевірки на плагіат)
перевірки на ознаки плагіату, (звіт про перевірку додається) курсова робота містить _____ % унікального тексту та рекомендована до захисту.

Керівник _____ _____
підпис прізвище, ініціали

«___» _____ 20___рік

Навчально-методичне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ»

для студентів спеціальності 034 «Культурологія»
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»

Укладачі:
Коваленко Олександр Вікторович
Єпик Лариса Іванівна

Редагування – О. В. Коваленко, Л. І. Єпик
Комп'ютерне макетування – О. В. Коваленко, Л. І. Єпик
Коректори – О. В. Коваленко, Л. І. Єпик

Здано до склад. 01.04.2021 р. Підп. до друку 02.04.2021 р.
Формат 60х84 1/16. Папір офсет. Гарнітура Тітез Келу Котап.
Друк ризографічний. Ум. друк. арк. 1,75.
Наклад 300 прим. Зам. № 123.

Видавець і виготовлювач
Видавництво Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
вул. Роменська,87, м. Суми, 40002. т/ф: +38 (0542) 22-15-17, 68-59-02.
e-mail: rector@sspu.sumy.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДКЖ 3459 від 09.04.2009 р.